

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Сучасно орієнтований ризик-менеджмент підприємств торгівлі має бути інтегрованим у загальну політику, складові функціональної діяльності, окремі бізнес-процеси та повинний розповсюджуватися на усі системи керування з метою координування робіт з управління ризиками на стратегічному, тактичному, операційному рівнях. Також він має бути використаний в окремих проектах, при пошуку необхідних рішень і при управлінні окремими зонами ризику.

Дослідження ризиків в управлінській діяльності, прикладні концепції ризику присвячені як аналізу окремо взятих проблем ризику, так і комплексним дослідженням, однак залишається цілий ряд невіршених питань, пов'язаних з розробкою концепції, методів і способів управління ризиками підприємства, що ураховують галузеву специфіку їхнього функціонування з позицій комплексної концепції з урахуванням специфіки торговельної галузі.

Торгівля являється галуззю, яка характеризується високим ступенем ризику в силу задач і функцій, що нею виконуються. Специфіка діяльності підприємств торгівлі виявляється, насамперед, у тім, що ефективність їхнього функціонування багато в чому залежить від стану споживчого ринку, який дуже мінливий за своєю природою. Підвищенню ризику також сприяє більш жорстка конкуренція, великий ступінь невизначеності, обумовлений необхідністю використання значного масиву різноманітної інформації, коливаннями цінової і ринкової кон'юнктури, швидкими змінами потреб і смаків населення. Теперішньому стану економіки України властивий підвищений ступінь ризику у діяльності суб'єктів господарювання. Ризик підприємств торгівлі, як невід'ємної складової економічної системи країни, значно підсилюється через дію таких специфічних факторів як глибока соціально-економічна криза, відсутність чіткості та часті зміни в законодавчій базі, нестабільність економічного, політичного, соціального розвитку, нерівність темпів інфляції, недостатнє використання сучасних технологій й устаткування, низька платіжна дисципліна, неефективні менеджмент і маркетинг. Таким чином, головним завданням інтегрованої ризик-менеджменту підприємств торгівлі вбачається їхній комплексний захист, як відкритої соціально-економічної системи, від негативного впливу як загальносистемних, так і галузевих ризиків.

Спираючись на концептуальні засади організаційно-економічного механізму та процесу ризик-менеджменту підприємства, нами визначено наступні складові концептуальної моделі інтегрованого ризик-менеджменту підприємств торгівлі: стратегічне (превентивне) управління, функціональне (тактичне) управління та операційне (симптоматичне) управління, які спрямовані на загальні ризики, що діють у всіх галузях на макрорівні, загальні ризики суб'єктів господарювання на макрорівні та специфічні ризики торговельних підприємств. Між ними забезпечена безперервна взаємодія та консультування на підґрунті систематичного моніторингу та аналізу. Центральним елементом моделі є інтегрований ризик-менеджмент, що забезпечує функціональний зв'язок просторової та часової складових процесу ризик-менеджменту.

Галузева специфіка процесу ризик-менеджменту полягає у об'єкті управлінських впливів – ризиках господарської діяльності торговельних підприємств. Вони включають ризики, пов'язані з діями щодо забезпечення умов здійснення торгового процесу, операційні ризики пов'язані з імовірністю втрат у процесі торговельної діяльності, фінансові ризики та ризики при здійсненні проектів реальних та фінансових інвестицій. За умов ефективного прийняття та реалізації ризикових рішень на операційному рівні підприємства торгівлі отримують вигоду у часі, зупинення процесу дестабілізації і поширення негативного впливу ризику, збереження капіталу та факторів виробництва, зменшення втрат та/або уповільнення зниження вартості ресурсів та мають можливості запобігти подальшим втратам. На цій основі є можливість розширити часову та просторову сфери впливу ризик-менеджменту до тактичного та стратегічного управління ризиками на макро та макрорівнях. Їхнім головним змістом має бути усунення джерел виникнення ризикових ситуацій, зменшення кількості потенційних ризиків та пошук адекватних засобів їхньої нейтралізації та на цій основі – проведення відновлювальних робіт після того, як встановлено контроль над ризиковою ситуацією.

Удосконалена концептуальна модель інтегрованого ризик-менеджменту підприємств торгівлі та її деталізація у технології операційного симптоматичного управління ризиком торговельних підприємств дає можливість їхнього практичного використання шляхом адаптації до конкретних організаційно-правових форм, видів економічної діяльності та специфіки господарювання підприємств галузі.